

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2

วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วิถีชีวิตริมน้ำของประชาชนตลาดน้ำตลิ่งชัน เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร

ขวัญชนก เดชพงษ์

สาขาวิชาการจัดการพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,

e-mail : zomying_ssrui@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เพื่อศึกษาวิถีชีวิตริมน้ำของประชาชน ตลาดน้ำตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบเชิงคุณภาพ โดยเก็บแบบสัมภาษณ์ จากประชาชน ผู้ประกอบการ และ ผู้ที่มีวิถีชีวิตริมน้ำในตลาดน้ำตลิ่งชันจำนวน 30 คน จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าประชาชนในพื้นที่ตลาดน้ำตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ยังมีการดำรงชีวิตประจำวันและการทำกิจกรรมต่างๆในวิถีชีวิตริมน้ำ ทั้งเรื่องการใช้น้ำในการอุปโภคบริโภค การใช้สายน้ำเพื่อสัญจร จัดกิจกรรมประเพณี วัฒนธรรม การอนุรักษ์คูคลอง ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาต่าง และ เทศกาลต่างๆ ซึ่งการดำเนินงานจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามวิถีชีวิตตามปกติ ส่วนสำนักงานเขตตลิ่งชัน เป็นหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนและส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวของตลาดน้ำตลิ่งชันให้เกิดความยั่งยืนควบคู่ไปกับการดำรงชีวิตของคนในเขตตลาดน้ำตลิ่งชัน ประชาชนในตลาดน้ำตลิ่งชันตระหนักถึงการอนุรักษ์ เพื่อรักษาวิถีชีวิตอันดีงามของตลาดน้ำให้ดำรงอยู่ต่อไป

คำสำคัญ : วิถีชีวิตริมน้ำ,ตลาดน้ำตลิ่งชัน,การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2

วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

WATERFRONT LIFESTYLE OF TALING CHAN FLOATING MARKET FOR TOURISM IN TALING CHAN DISTRICT BANGKOK

Kwanchanok Dechpong

Branch Social Development Management under the Faculty of Humanities and Social Sciences; SSRU

E-mail: zomying_ssru@hotmail.com

Abstract

This research is to study the waterfront lifestyle of the people. Floating Market Taling Chan, Bangkok A qualitative research methodology. The interviews collected from citizens, entrepreneurs and people with waterfront lifestyle. Taling Chan floating market in 30 of the data analysis. Found that people in the market Talingchan Bangkok. There is also the daily life and activities of the waterfront lifestyle. Both the water consumption. The use of water for commuters Event cultural conservation ditches. Religious rites and festivals of which the operating activities of life as usual. The office Taling Chan The agency is to support and promote the tourism of Taling Chan Floating alongside the sustainable livelihood of people in Taling Chan floating market. People in Taling Chan floating market is aware of conservation. To preserve the life of a good market to continue to exist.

Key words: River of life style, floating market, sustainable tourism.

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2

วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทนำ

ในปัจจุบันมีแหล่งท่องเที่ยวและสถานที่ท่องเที่ยวเกิดขึ้นมากมายเกิดขึ้นหลายประเภทและหลายรูปแบบด้วยกัน และค่อนข้างที่จะได้รับความสนใจจากประชากรในประเทศและชาวต่างประเทศ และประเทศไทยมีเอกลักษณ์ทางด้านศิลปวัฒนธรรม มารยาท ขนบธรรมเนียมประเพณี อธิยาศัยไมตรีของชาวไทยที่เป็นอีกแรงดึงดูดทางการท่องเที่ยวของชาวต่างชาติให้เข้ามาสนใจประเทศไทย นอกจากนี้ยังส่งผลให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กระจายสู่ชุมชน

ลักษณะการดำรงชีวิตของผู้คนริมคลองชักพระ ซึ่งมีวิถีชีวิตแบบชาวสวน เพื่อสอดคล้องกับการพักผ่อนของคนในชุมชนเมือง ตลาดน้ำจึงเป็นเป้าหมายหลักของการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ และการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้วยเหตุนี้จึงเกิดตลาดน้ำตลิ่งชันขึ้น โดยผู้ริเริ่มคือนายประชุม เจริญลาภ ผู้อำนวยการเขตตลิ่งชัน เป็นผู้รับนโยบายและทำโครงการพัฒนาตลาดน้ำหน้าสำนักงานเขตตลิ่งชันขึ้นเมื่อปลาย พ.ศ. 2530 เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำในเขตกรุงเทพมหานคร

ตลาดน้ำตลิ่งชันเป็นหนึ่งในสถานที่ยอดฮิตของนักท่องเที่ยวในการมาท่องเที่ยว เนื่องจากตลาดน้ำถือเป็นสถานที่ครบวงจรทั้ง นั่งเรือชมสวนกล้วยไม้ต่าง แหล่งรวมอาหารนานาชนิดทั้งอาหารโบราณมาจนถึงอาหารร่วมสมัย อีกทั้งมีดนตรีบรรเลงตลอดการท่องเที่ยว ตลาดน้ำถึงเป็นสถานที่ที่นักท่องเที่ยวหลงใหลกันมาจำนวนมาก เศรษฐกิจของตลาดเป็นไปในทางที่ดี แต่ผลกระทบของตลาดส่วนมากส่งผลให้ สภาพแวดล้อมบริเวณตลาดน้ำก็จะเสื่อมโทรมไปด้วยเช่นกัน เนื่องจากขยะที่มาจากนักท่องเที่ยว และ มลพิษต่างๆ ส่งผลให้บางตลาดมีจำนวนนักท่องเที่ยวที่น้อยลง และ สิ่งที่มากขึ้นคือความเสื่อมโทรมของตลาด

ดังนั้นเพื่อให้เกิดการอนุรักษ์และปลูกสร้างจิตสำนึกไปรวมกัน สร้างการท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์ขึ้น เริ่มจากการปลูกฝังจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อมในตลาดน้ำตั้งแต่ชาวบ้านในเขตตลาดน้ำตลิ่งชัน ไปจนถึงนักท่องเที่ยว ที่เข้ามาท่องเที่ยวในตลาดน้ำ รวมถึงการสร้างกิจกรรมต่างๆเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และดำรงวิถีชีวิตให้คงอยู่สืบไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาวิถีชีวิตริมน้ำของประชาชนตลาดน้ำตลิ่งชัน เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เขต ตลิ่งชัน จังหวัด กรุงเทพมหานคร

เนื้อเรื่อง/การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวถีชีวิตริมน้ำตลาดน้ำตลิ่งชันเพื่อการท่องเที่ยว ในเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร การดำรงชีวิตประจำวันและการทำกิจกรรมต่างๆในวิถีชีวิตริมน้ำอยู่เป็นประจำ ทั้งเรื่องการใช้น้ำในการอุปโภค บริโภค การใช้สายน้ำเพื่อสัญจร จัดกิจกรรมประเพณี วัฒนธรรม การอนุรักษ์คูคลอง ส่วนสำนักงานเขตตลิ่งชัน เป็นหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนและส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวของตลาดน้ำตลิ่งชัน ให้เกิดความยั่งยืนควบคู่ไปกับการดำรงชีวิตของคนในเขตตลาดน้ำตลิ่งชัน การศึกษาที่ได้นี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นาย โกมล เย็นเปี่ยม (2558:บทคัดย่อ) พบว่าตลาดน้ำตลิ่งชันมีการจัดกิจกรรมอย่างยั่งยืนให้คนในชุมชนมีส่วนร่วม ซึ่งการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆประชาคมตลาดน้ำตลิ่งชันเป็นหลักในการทำกิจกรรม ส่วนสำนักงานเขตตลิ่งชัน เป็นหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนและส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2

วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วิธีดำเนินการวิจัย

เก็บข้อมูลจากประชาชน ผู้ประกอบการ และ ผู้ที่มีวิถีชีวิตริมน้ำ ของตลาดน้ำตลิ่งชัน ระเบียบวิธีวิจัยแบบเชิงคุณภาพ จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือแบบสัมภาษณ์ (Interview Form) ตามหัวข้อและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในแบบสัมภาษณ์ เมื่อได้รับข้อมูลและตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนครอบคลุมตามวัตถุประสงค์แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ที่ประกอบแนวคิดทฤษฎี เอกสารและ งานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำผล จากนั้นนำผลที่ได้มาทำการสรุปอภิปรายผลและนำเสนอด้วยวิธีการพรรณนา

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาวถีชีวิตริมน้ำของประชาชนชาวตลาดน้ำตลิ่งชัน เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ใน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร พบว่า ลักษณะการดำรงชีวิตของผู้คนริมคลองซึกพระ ซึ่งมีวิถีชีวิตแบบชาวสวน เพื่อสอดคล้องกับการพักผ่อนของคนในชุมชนเมือง ตลาดน้ำจึงเป็นเป้าหมายหลักของการท่องเที่ยว เชิงธรรมชาติ และการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม การสนับสนุนและส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวของตลาดน้ำตลิ่งชันให้เกิดความยั่งยืนควบคู่ไปกับการดำรงชีวิตของคนในเขตตลาดน้ำตลิ่งชัน ประชาชนในตลาดน้ำตลิ่งชันตระหนักถึงการอนุรักษ์ เพื่อรักษาวถีชีวิตอันดั้งเดิมของตลาดน้ำให้ดำรงอยู่ต่อไป

ภาพที่ 1.1-2 แสดงให้เห็นวิถีชีวิตของชาวตลาดน้ำตลิ่งชัน การใช้ชีวิตริมน้ำ และการอนุรักษ์ความเป็นไทยของชาวตลาดน้ำ

เมื่อตลาดน้ำตลิ่งชันเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย นักท่องเที่ยวมากขึ้น การอนุรักษ์สภาพสิ่งแวดล้อมในตลาดน้ำตลิ่งชันจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อประชาชน ชาวตลาดน้ำตลิ่งชันมีระบบการจัดการขยะ เพื่ออนุรักษ์ และสร้างสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน อีกทั้งเป็นการปลูกจิตสำนึกการรักษาตลาดน้ำให้คงไว้ซึ่งความสะอาด และ สภาพแวดล้อมของตลาดน้ำตลิ่งชันที่ดีสืบต่อไป

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2

วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ภาพที่ 2.1-2 ส่วนของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยการจัดการขยะ โดยมีทั้งโครงการจากสำนักงานตลิ่งชัน และโครงการที่เป็นของประชาชนในตลาดน้ำตลิ่งชัน

ในวันหยุดมีการนำผลผลิตในท้องถิ่นมาแลกเปลี่ยนกันจนก่อเกิดเป็นตลาดน้ำตลิ่งชันตลาดน้ำตลิ่งชันเป็นตลาดน้ำที่ยังคงไว้ซึ่งกลิ่นอายของวิถีชีวิตริมน้ำ มีการพายเรือขายของ และล่องเรือเพื่อศึกษาเส้นทางธรรมชาติ ทั้งนี้ตลอดสองฝั่งคลองนั้นยังคงไว้ซึ่งวิถีชีวิตริมน้ำ

ภาพที่ 3.1-2 แสดงให้เห็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการสร้างรายได้ให้คนในชุมชน

อภิปรายผล

การศึกษาวิถีชีวิตริมน้ำตลาดน้ำตลิ่งชันเพื่อการท่องเที่ยว ในเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สามารถสรุปและอภิปรายผลได้ว่า การดำรงชีวิตประจำวันและการทำกิจกรรมต่างๆในวิถีชีวิตริมน้ำอยู่เป็นประจำ ทั้งเรื่องการใช้น้ำในการอุปโภคบริโภค การใช้สายน้ำเพื่อสัญจร จัดกิจกรรมประเพณี วัฒนธรรม การอนุรักษ์คลอง ให้คนในชุมชนมีส่วนร่วม ซึ่งการดำเนินงานจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ส่วนสำนักงานเขตตลิ่งชัน เป็นหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนและส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวของตลาดน้ำตลิ่งชัน ให้เกิดความยั่งยืนควบคู่ไปกับการดำรงชีวิตของคนในเขตตลาดน้ำตลิ่งชัน ประชาชนในตลาดน้ำตลิ่งชันตระหนักถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2

วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

และ การจัดกิจกรรมที่เป็นเอกลักษณ์เพื่อสร้างความน่าสนใจให้แก่ตลาดน้ำ เช่น การจัดตั้งชมรมดนตรีไทย โดยการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุในเขต ตลาดน้ำตลิ่งชัน ทุกวันเสาร์ อาทิตย์จะมีการบรรเลงดนตรีไทยให้นักท่องเที่ยว ฟังอีกด้วย ประชาคมตลาดน้ำตลิ่งชันเป็นหลักในการทำกิจกรรม ส่วนสำนักงานเขตตลิ่งชัน เป็นหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนและส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวของตลาดน้ำตลิ่งชัน ให้เกิดความยั่งยืนควบคู่ไปกับการดำรงชีวิตของคนในเขตตลาดน้ำตลิ่งชัน เป็นต้นการศึกษาที่ได้นี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นาย โกมล เย็นเปี่ยม (2558:บทคัดย่อ) พบว่าตลาดน้ำตลิ่งชันมีการจัดกิจกรรมอย่างยั่งยืนให้คนในชุมชนมีส่วนร่วม ซึ่ง การดำเนินงานกิจกรรมต่างๆประชาคมตลาดน้ำตลิ่งชันเป็นหลักในการทำกิจกรรม ส่วนสำนักงานเขตตลิ่งชัน เป็นหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนและส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

เครือข่ายทางสังคม อาทิ ผู้ประกอบการที่มาจากคนในชุมชนน้อยมาก ผู้ประกอบการภายนอกมีมากกว่า คนในชุมชนออกไปทำงานข้างนอกกันหมด ควรมีการส่งเสริมด้านการอนุรักษ์และพัฒนาความหวงแหน อีกทั้งควรกระตุ้นให้คนในชุมชนเกิดการอนุรักษ์วัฒนธรรมภายในชุมชนอันดั้งเดิมสืบไป

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยเรื่องวิถีชีวิตริมน้ำของประชาชนตลาดตลิ่งชันเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในเขตตลิ่งชัน จังหวัดกรุงเทพมหานครสำเร็จได้ด้วยที่ปรึกษาบทความ ที่ทำให้บทความวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงสมบูรณ์ ทั้งนี้ต้องขอขอบพระคุณ ผศ.ภูสิทธิ์ ภูคำชะโนด ที่ปรึกษาบทความวิจัยและประชาชนในตลาดน้ำวัดสะพาน ขอขอบคุณสาขาวิชาการจัดการพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

เอกสารอ้างอิง

- กมลรัตน์ ไถวสกุล . (2550). การรับรู้เครื่องมือการสื่อสารทางการตลาดที่มีผลต่อการท่องเที่ยวในตลาดน้ำ **อัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม**. การตลาดบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา . (2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิชาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- ภูสิทธิ์ ภูคำชะโนด. (2559). แนวทางการพัฒนาเครือข่ายทางสังคมเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของ **ประชาชนตลาดน้ำสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร**. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ของสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- นพดล ภาคพรต. (2548). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการท่องเที่ยว** . ในเอกสารชุดฝึกอบรมทางไกล หลักสูตร การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน(หน่วยที่2).นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.